

Dosarul nr. 3ra-1454/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (A. Mardari)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Malii, V. Clima, E. Palanciuc)

ÎNCHEIERE

24 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătoriai

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Sveatoslav Moldovan

examinând admisibilitatea recursului declarat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la obligarea emiterii hotărârii de explicare,

împotriva deciziei din 09 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică,

c o n s t a t ă:

La 11 octombrie 2018 SA „Moldovagaz” reprezentată de avocatul Petru Balan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (în continuare ANRE) cu privire la obligarea emiterii hotărârii de explicare.

În motivarea cererii de chemare în judecată a relatat că Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a emis Hotărârea privind tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale nr. 88/2018 din 16 martie 2018, care a fost publicată în Monitorul Oficial nr.94/406 din 17 martie 2018.

Din cauza că în textul pct. 1 al Hotărârii ANRE nr.88/2018 din 16 martie 2018 este stipulat că „Se aprobă tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale pentru anul 2018, conform anexei”, consumatorii au început să solicite SA „Moldovagaz” recalcularea prețului consumului de gaze începând cu 01 ianuarie 2018 și ajustarea sumelor achitate anterior la noile prețuri stabilite de autoritatea de reglementare.

SA „Moldovagaz” a informat ANRE despre situația creată, iar solicitările consumatorilor au fost calificate ca fiind nefondate.

Prin scrisoarea nr. 04/1142 din 27 septembrie 2018, ANRE a informat SA „Moldovagaz” despre faptul că în textul Hotărârii ANRE nr.88/2018 din 16 martie 2018 se identifică expres perioada pentru care aceasta urmează să producă efecte și anume pentru întreg anul 2018.

La fel, i-a comunicat că art. 7 din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108 din 27 mai 2016 se referă la momentul intrării în vigoare a hotărârilor privind prețurile și tarifele reglementate, nu și la aplicabilitatea acestora.

Prin scrisoarea nr. 04-1910 din 12 septembrie 2018 SA „Moldovagaz” a cerut ANRE să emită o hotărâre oficială de interpretare a Hotărârii ANRE nr. 88/2018 din 16 martie 2018 în partea ce ține de data din care urmează să intre în vigoare noile tarife, însă răspuns nu a primit.

Consideră ilegal refuzul ANRE de a emite o hotărâre de interpretare a Hotărârii ANRE nr. 88/2018 din 16 martie 2018.

Mai mult, prin Hotărârea nr. 88/2018 din 16 martie 2018, ANRE a admis o confuzie privind intrarea în vigoare a acestui act normativ.

Odată ce în textul Hotărârii nu este indicată data intrării în vigoare, în această parte intervin efectele imperative ale Legii privind actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 care, în art. 56 alin. (1) prevede expres că, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.

Conform art. 73 alin. (3) și alin. (4) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ produce efecte doar cît este în vigoare și de regulă nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Au efect retroactiv doar actele normative prin care se stabilesc sancțiuni mai blânde.

Din conținutul textelor legale consideră că rezultă două concluzii imperative: a) Hotărârea privind tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale nr. 88/2018 din 16 martie 2018 produce efecte după o lună din data publicării – 17 aprilie 2018; b) Hotărârea privind tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale nr. 88/2018 din 16 martie 2018 nu este retroactivă.

Poziția ANRE din scrisoarea nr. 04/1142 din 27 septembrie 2018 precum că „art.7 din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108 din 27 mai 2016 se referă la momentul intrării în vigoare a hotărârilor privind prețurile și tarifele reglementate, nu și la aplicabilitatea acestora” nu este pertinentă.

Or, aplicabilitatea noilor tarife la gazele naturale este strict legată de momentul intrării în vigoare a actului normativ, prin care aceste tarife se stabilesc, iar înainte de intrarea în vigoare actul normativ nu produce efecte juridice.

Mai mult, poziția ANRE precum că perioada pentru care Hotărârea nr.88/2018 din 16 martie 2018 produce efecte ar fi întreg anul 2018 este greșită și nefundamentată.

Or, în textul Hotărârii este doar sintagma „pentru anul 2018”. În text nu este expres indicat „întreg” anul 2018.

Prin urmare, în rezultatul unei interpretări stricto sensu (literală) a acestei norme din Hotărârea nr.88/2018 din 16 martie 2018, devine clar că aplicarea ei se va face doar în partea rămasă a anului 2018.

Or, sensul normelor juridice urmează să coincidă în întregime cu textul actului normativ juridic în care acestea sunt formulate.

Astfel, se spune că litera normei juridice corespunde cu spiritul ei. Aplicarea majorității normelor juridice are loc în conformitate cu textul lor, deoarece litera și spiritul lor coincid.

Consideră că dacă s-ar aplica metoda de interpretare sistematică a Hotărârii ANRE nr.88/2018 din 16 martie 2018 am ajunge la aceeași concluzie că acest act normativ nu poate fi retroactiv.

Așadar, tehnica de interpretare sistematică implică o restricție esențială - interpretarea unei norme trebuie să se facă astfel, încât să nu restrângă sau mai ales să nu excludă aplicarea altor norme. Fiecare normă trebuie interpretată și aplicată în

considerarea tuturor celorlalte norme juridice, mai ales a celor cu forță juridică superioară.

Dacă s-ar interpreta Hotărârea nr. 88/2018 din 16 martie 2018 așa după cum o dictează ANRE, ar rezulta că se neglijează (încalcă) prevederile legislative imperative - prevederile art. 56 alin. (1) și art. 73 alin. (3) și alin. (4) din Legea privind actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017.

Cererea SA „Moldovagaz” formulată în scrisoarea nr. 04-1910 din 12 septembrie 2018 privind emiterea unei hotărâri de interpretare a Hotărârii privind tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale nr. 88/2018 din 16 martie 2018 este pe deplin justificată în drept, însă ilegal nu a fost soluționată.

SA „Moldovagaz” reprezentată de avocatul Petru Balan a solicitat obligarea ANRE de a emite o hotărâre de explicare a Hotărârii privind tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale nr. 88/2018 din 16 martie 2018 în partea aplicării ei pentru perioada 01 ianuarie 2018 – 17 aprilie 2018.

În cadrul ședinței de judecată din 20 februarie 2019 SA „Moldovagaz” reprezentată de avocatul Petru Balan a depus cerere de completare a temeiurilor de drept din acțiune, prin care a solicitat admiterea integrală a cererii de chemare în judecată (f.d.61-62).

Prin hotărârea din 27 martie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a admis cererea de chemare în judecată și s-a obligat ANRE de a emite o hotărâre de explicare a Hotărârii privind tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale nr.88/2018 din 16 martie 2018 în partea aplicării ei pentru perioada 01 ianuarie 2018 – 17 aprilie 2018.

Prin încheierea din 04 aprilie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a corectat eroarea materială din dispozitivul hotărârii din 27 martie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru în care s-a indicat greșit „17 aprilie 2018”, citindu-se corect „17 martie 2018” (f.d.86).

La 04 aprilie 2019, ANRE a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 27 martie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru solicitând casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi decizii privind respingerea integrală a acțiunii.

Prin decizia din 09 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de ANRE.

Pentru a decide astfel instanța de apel a concluzionat că ANRE nu a prezentat la depunerea cererii de apel probe, pe care nu a avut posibilitate să le prezinte primei instanțe și care ar fi de natură să schimbe concluziile expuse în hotărârea contestată.

Prima instanță a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele probelor, hotărârea emisă fiind legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică este o autoritate publică care acționează în regim de putere publică, iar Hotărârea nr. 88/2018 din 16 martie 2018 este un act oficial emis de o autoritate publică, care se publică în Monitorul Oficial în condițiile art. 1 alin. (5) din Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale nr. 173-XIII din 06 iulie 1994 care prevede că în caz de necesitate, în Monitorul Oficial se publică și alte acte oficiale și intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial sau la data indicată în text.

În condițiile în care, furnizorul de gaze naturale care are obligațiunea de a aplica Hotărârea nr. 88/2018 din 16 martie 2018 pune în discuție momentul intrării în vigoare a acestui act oficial, cererea acestuia de interpretare oficială era întemeiată și urma să fie soluționată, prin emiterea unui act oficial de interpretare, care urma să fie

emis și publicat după aceleași principii și reguli care au fost urmate la emiterea actului oficial al cărui interpretare s-a solicitat.

Chiar dacă Hotărârea nr. 88/2018 din 16 martie 2018 nu este apreciată de instanța de judecată ca fiind un act administrativ cu caracter normativ, prin faptul că este un act oficial emis de autoritatea de reglementare în energetică, pasibil de a fi aplicat unui număr nedeterminat de situații și unui cerc larg de consumatori, acest act oficial este pasibil interpretării oficiale în cazul existenței unor întrebări privind aplicabilitatea corectă a acestuia în timp.

La 12 noiembrie 2019, ANRE a declarat recurs nemotivat, iar la 16 și 17 decembrie 2019 a depus cerere de recurs motivată împotriva deciziei din 09 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a cererii de chemare în judecată.

În motivarea cererii de recurs, ANRE a menționat că nu este de acord cu decizia instanței de apel pe care o consideră ilegală și neîntemeiată, care generează impedimente autorității de reglementare de a-și exercita prerogativele în partea ce vizează stabilirea tarifelor în sectoarele energiei și asigurarea aplicării nediscriminatorii ale acestora.

La adoptarea deciziei instanța de apel a aplicat și interpretat eronat normele de drept material și procesual, nu a dat apreciere corespunzătoare circumstanțelor cauzei și a ignorat probele administrate pe parcursul dezbaterilor judiciare.

Acțiunea depusă de SA „Moldovagaz” este o modalitate abuzivă de tergiversare a efectuării recalculului plăților pentru consumul de gaze naturale, în mod echitabil și fără discriminare pentru toți consumatorii, inclusiv cei noncasnici, în condițiile în care intimata a efectuat deja recalculul conform tarifelor respective pentru consumatorii casnici.

La 20 decembrie 2019 SA „Moldovagaz” a depus referință asupra cererii de recurs prin care a solicitat respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că prezentul litigiu a fost soluționat în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000.

Prin Legea nr. 116 din data de 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova. Conform art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000.

Conform art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, însă rezultând din aceeași normă legală, completul specializat va examina admisibilitatea cererii de recurs prin prisma prevederilor Codului de procedură civilă, având în vedere că prezenta procedură de contencios administrativ a fost inițiată până la intrarea în vigoare a Codului administrativ.

Conform art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei din 09 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pe adresa de e-mail a recurenteii la 14 noiembrie 2019 (f.d.188).

În aceste circumstanțe, recursul declarat de ANRE la 12 noiembrie 2019, 16 și 17 decembrie 2019 se consideră depus în termen, deoarece zilele de 14 și 15 decembrie 2019 au fost zile de sâmbătă și duminică nelucrătoare.

Examinând temeiurile recursului depus de ANRE în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de ANRE, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul depus se referă la dezacordul ANRE cu soluția pronunțată de către prima instanță și instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă, însă, din recursurile depuse nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de ANRE.

În conformitate cu art. 193, 195, 230 și 258 alin. (3) din Codul administrativ, art. 270, 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, se declară inadmisibil.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Mariana Pitic

Sveatoslav Moldovan